

Omejevanje rojstev in Slovenci

V Švici in sicer v Bazlu se je pojavil poseben »akcijski odbor za omejevanje rojstev«, ki namerava zastopati razdeljevanje švicarkam tablete proti zanositvi. Ta odbor vodi neki Serge Reverdin, ki je zelo radodaren z intervjuji. V njih se proglašajo za »pacifista«, češ da je namen akcije s pilulami ta, da »omeji« število prebivalstva in na ta način preprečuje vojno, kajti doslej je bilo treba z vojnami omejevati število prebivalstva, da se človeštvo ni preveč razmnožilo.

Že iz tega je spoznati, da je mož zelo nai-ven in preprost na duhu, kajti posluša se izgovora, kot ga navadno slišimo le iz ust popolnoma neizobraženih in celo omejenih ljudi, ki vidijo vzroke vojn samo v nekakem sporazumu med vladami, da se začne vojna zato, da se pobije na obeh straneh čimveč ljudi in da se zmanjša število tistih, ki bi si sicer iskali službo, torej zato, da vladam ne bi bilo treba skrbeti ljudem za službe in kruha. Znano pa je, da vojne na splošno zelo malo ali skoro nič ne vplivajo na število prebivalstva kake države ali celine, kajti izgube so sorazmerno majhne, glede na celotno število evropskega prebivalstva. Poleg tega pa statistike dokazujejo, da se po vsaki vojni zviša število rojstev, tako da so izgube kmalu krite tudi po tej plati. Seveda pa se lahko zgodi, da je ravno kak majhen narod z vojnimi izgubami zelo prizadet v svojem biološkem obstoju, kakor ravno mi Slovenci, toda naše vojne izgube so bile v okviru Evrope odtehtane z visoko rodnošjo pri Poljaki, Francozi, Rusih, Nemcih itd. po zadnji vojni, tako da se zaradi 100.000 pobitih Slovencev število prebivalcev Evrope ni zmanjšalo.

Omenjeni propagandisti pilule proti spočetju pa je tudi drugače čudak, kajti znano bi mu moralo biti, da dela v Švici nad milijon tujih delavcev, kar pomeni, da rodnoš v Švici ni previsoka, ampak prenizka, če Švica ne premore toliko prebivalcev, da bi mogla z lastnimi ljudmi zasesti vsa delovna mesta. Veliko število tujih delavcev pa povzroča v Švici tudi politične probleme, o katerih pogosto razpravljajo v švicarskem parlamentu in tudi v tisku. Isti problem se pojavlja v Sloveniji, kjer nikakor ni mogoče trditi, da je že preveč ljudi, saj je na delu v Sloveniji že blizu 200.000 ljudi tuje narodnosti, po večini iz Bosne.

Iz vsega tega se da sklepati, da je »pilula« samo vir zaslužka za tiste kemično farmacevtske industrije, ki jo izdelujejo, in da zato te oglašujejo veliko reklamo zanjo in umetno ustvarjajo javno mnenje v njen prid. Hkrati pa vzbuja obstoj tega izdelka — tablete proti spočetju — v nekaterih ljudeh čudno, naravno, patološko vnetje, da bi jo širili in preprečevali nova rojstva, za čimer se skriva nenormalno sovraštvo do človeka in do življenja,

(Nadaljevanje na 8. strani)

Krščansko-socialne ideje so še vedno aktualne

V okrilju našega slovenskega občestva na Tržaškem in Goriškem je bilo v zadnjih letih večkrat slišati pripombe, da so se idejne (ali bolje programske skupine), ki sestavljajo demokratični tabor, preživele in da bi morali opustiti vsake idejne razlike ter se dogovoriti za enoten, čisto praktičen ali točneje pragmatičen politični program. Prišlo je tudi do eksperimenta v tem smislu, ki se je končal, kot vemo, s krizo. Izkazalo se je, da so idejne skupine nujne kot varovavke etničnih in narodnih vrednot in kot izviri novih idej in idealizma pri narodnem in socialnem delu potrebne in nenadomestljive.

Pri tem se je zlasti pokazalo, kako važen in nujen je obstoj krščansko-socialne skupine na tem kosu našega narodnega ozemlja in v okviru Slovenske skupnosti. Naša krščansko-socialna skupina — Slovenska krščansko-socialna zveza — je nastala iz velike in slavne tradicije vseslovenskega krščansko-socialnega gibanja, ki ga je sprožil pred prvo svetovno vojno pokojni Janez Evangelist Krek s svojimi sodelavci in ki je močno zajelo zlasti tudi Primorsko, kjer so bili med njenimi pionirji in organizatorji tako delavci kot kmetje, izobraženci in duhovniki, mnogi med njimi že pokojni, kot duhovnik in poslanec Šček in Joža Bitežnik, nekateri pa tudi še živi, kot npr. dr. Brajša.

Krščansko-socialno gibanje je nastalo in se razvilo kot ljudsko gibanje, kot nosilec političnih in socialnih teženj tistih slovenskih slojev, ki so predstavljali sicer večino slovenskega naroda, a so ostali dotlej, v boju med klerikalci in liberalci, med Mlado in Staroslovenci, politično v senci, socialno pa so bili izkoriščani in brez prave besede ne le v tedanji državi, ampak tudi v vodstvu slovenskih narodnih zadev. To so bili revnejši kmetje, delavci in tisti izobraženci, ki se niso »pogospodili«, ampak so držali in čutili z ljudstvom. Krščansko-socialno gibanje je nastalo kot opozicija tistemu delu tedanje katoliške stranke, ki je gradil svojo politično dejavnost predvsem na duhovništvu, advokatih in »trdnih« kmetih. V kratkih letih je naravnost prerodilo slovenski narod, politično aktiviziralo in socialno oosvestilo množico slovenskega delavstva in revnega kmetstva, potegnilo za seboj velik del idealno misleče inteligence ter prevzelo vodstvo katoliške stranke v svoje roke, ki je tedaj tudi dobila ime Slovenska ljudska stranka. J. E. Krek in njegovi sodelavci, med njimi mnogo delavcev, so prišli do odločilne besede v stranki in s tem v vodstvu slovenskih narodnih zadev.

To gibanje je poudarjalo važnost socialne pravičnosti in je prevzelo v svoj program mnogo socialno-reformnih idej, za katere je

se borili tudi socialisti-marksisti, vendar je odklanjalo nekatere plati tedanjega socializma kot utopične in nerealistične ali odločno zgrešene, zlasti njegovo protikrščansko stališče, vsiljevanje mnenja, da sta socializem in vera nezdružljiva, prenasilne metode političnega in socialnega boja, utopični ideal končnega socialističnega raja na zemlji, ki ne bo poznal več nobenih socialnih in drugih nasprotij in s tem nobenega dinamizma in nobenega nadaljnjega razvoja, predvsem pa usodno zgrešeno stališče tedanjega socialističnega gibanja v narodnem pogledu, saj je socializem tako na Tržaškem kot na Koroškem in v ostali Sloveniji pridigal internacionalizem v škodo slovenskega narodnega prebivanja in slovenskih narodnih zahtev. To je bil tudi glavni vzrok, da se socializem vse do nastopa KPS in OF ni mogel močneje zasidrati med Slovenci, kljub temu, da je postajala delavska plast v Sloveniji v zadnjem desetletju pred prvo svetovno vojno vse močnejša, kot v vsej tedanji Avstriji in na Zahodu sploh.

Krščansko-socialno gibanje je bilo prvo slovensko politično in socialno gibanje, ki je spoznalo tako pomen socialne ideje kot tudi pomen narodne ideje pri Slovencih ter je znalo združiti oboje.

V tem je bila proborna moč krščansko-socialnega gibanja, imenovanega tedaj tudi krščanski socializem. Razgibalo je delavske in kmečke mase v vseh slovenskih deželah ter jim dalo politično in socialno zavednost. V tem je bila tudi tedanja moč Slovenske ljudske stranke. Iz tega gibanja so izšli tedaj in v letih po prvi svetovni vojni mnogi možje, ki so odločilno sodelovali v organiziranju slovenskega delavstva in v njegovem boju za socialne reforme, v organiziranju zadrug, ki so iztrgale revnejše slovenske kmete iz krempljev oderuhov in branile njihove gospodarske koristi, v kulturnem ustvarjanju, v poglobljanju slovenske narodne zavesti, pri osveščanju študentske mladine in pri izdelavi konkretnega slovenskega političnega programa, kot je prišel tik pred drugo svetovno vojno do izraza v raznih revijah, listih in brošurah, nato pa v temeljnih točkah OF in v protikupatorskem boju. Ni slučaj, da je izšlo iz teh vrst kulturno gibanje »Križ na gori«, pozneje pa »Dejanje«, kot tudi ni slučaj, da je krščansko-socialna delavska organizacija organizirala sama ali skupno z marksističnim sindikatom v industrijskih krajih Slovenije v letih pred drugo svetovno vojno velike stavke za izboljšanje stanja kovinarjev, rudarjev, tekstilnih delavcev, mizarjev in drugih. Prav tako ni slučaj, da so se krščansko-socialne sindikalne, kulturne in študentske

(Nadalj. na 2. strani)

Zmagal je spet degolizem

V nedeljo je bilo klicanih na volišče za državnega predsednika 29 milijonov Francozov. Po odstopu samozvestnega generala De Gaulle so se morali volivci odločiti med petimi kandidati. V nedeljo sta ostala v tekmah za predsedniški sedež samo sedanji začasni republiški predsednik Poher, ki je zmeren sredinec, in Georges Pompidou, ki je bil ministrski predsednik za časa De Gaullove vlade.

Nedeljski volivni izidi so pokazali, da hočejo ostati Francozi pri zmerni golistični smeri. Poher je dobil 41,80 odstotka glasov, Pompidou pa je zmagal z 58,20 odstotka. Glasovanja se je vzdržalo nad 9 milijonov volivcev ali 31,14 odstotka. Bele glasovnice pa je vrglo v volivne skrinjice en milijon 300 tisoč ali 4,42 odstotka vseh volivcev.

Novi predsednik ne bo imel lahkega političnega življenja, ker mora računati na osem milijonsko Poherjevo opozicijo, na 9 milijonov vzdržanih in na več kot en milijon belih. Trdno se more zanesti le na nekaj več kot 11 milijonov pridobljenih glasov, proti osmim v opoziciji in desetim nestalnim.

Novi francoski predsednik kaže, da bo ubral pot zmerne golizma. Ne bo popolnoma sledil svojemu predniku, zlasti ne v gospodarstvu. Ne bo se tudi upiral pristopu Velike Britanije v Skupno evropsko tržišče, če bodo le obvarovane francoske gospodarske koristi, zlasti kmetijske.

Pompidou, ki bo jutri umeščen v Elizeju, mora že do torka sestaviti novo vlado. Tu je že naletel na prve težave, ker mora zadovoljiti z ministrskimi sedeži tudi tiste male skupine, ki so mu pomagale do izvolitve. Za prvega ministra prihaja najbolj v poštev Chaban-Delmas, ki je že enajst let predsednik poslanske zbornice.

Še večje težave so pa pri odločitvi, kdo bo zunanji minister. Prejšnji predsednik De Gaulle, ki še tajno nateguje svoje politične nitke, pritiska na svojega naslednika Pompidoua, da mora na to mesto postaviti Mi-

chela Debrea, o katerem gre glas, da je fantičen generalov privrženec. V tem primeru, tako pišejo nekateri francoski dnevniki, bi se vrnil golizem, čeprav brez njegovega očeta.

USPEH ZA SREDINSKO LEVICO

V nedeljo so bile na Sardiniji, ki tudi že uživa deželno avtonomijo, deželne volitve, ki so pomenile uspeh sredinske levice. Krščanska demokracija je dobila 44,46 odst. glasov (pri parlamentarnih volitvah lani 42,9 odst. in pri deželnih volitvah leta 1965 43,41 odst.).

Socialisti so dobili 11,85 odst. glasov (lani 10,7 odst.), republikanci (PRI) 2,99 odst. (lani 2 odst.).

Komunisti so nazadovali. Dobili so 19,73 odst. (lani 23,7 odst. in l. 1965 20,5 odst.). Nazadovali so tudi psiupovci (PSIUP): do-

bili so 4,43 odst. (lani 5,4 odst., l. 1965 3,75 odst.). Nazadovali so tudi monarhisti in misovci, rahlo pa so napredovali liberalci, vendar so dobili le 4,5 odst. glasov. Stranke sredinske levice so dosegle 49 sedežev v deželnem svetu, od skupno 74.

Sardinsko avtonomistično gibanje (Sardinska akcijska stranka), ki se zavzema za etnično avtonomijo Sardinije, je dobila 33.222 glasov, 4,48 odst. Pri lanskim volitvah pa 3,6 odst.

Zanimiv je uspeh socialistov, po vseh razprtijah zadnjega časa v vodstvu PSI. Nekateri upajo, da bo ta volivni uspeh pomirjevalno vplival na spore v strankarskem vodstvu, ki so nastali prav zaradi prejšnjih volivnih neuspehov, katere so si nekateri tolmačili kot nezadovoljstvo volivcev s politiko stranke v vladi. Ta uspeh socialistov kot tudi splošni uspeh sredinske levice bosta nedvomno utrdila položaje sedanje Rumorjeve vlade in Nennijeve struje v socialistični stranki.

Borisa Pahorja in koroški Slovenci

»Naš tednik«, ki je eno od glasil koroških Slovencev, je prinesel v svoji 22. letošnji številki v ponatisu članek Borisa Pahorja »Narodna zavest je ali pa je ni« ali pravzaprav del njegove razprave na javni tribuni o vprašanju narodne bitnosti zamejskih Slovencev, kot je pojasnjeno v oklepaju pod naslovom. Kot znano, je imel Pahor to predavanje pred slovensko mladino na ljubljanski univerzi. Pri tem je bral mladim Slovincem v matični domovini levite, ker se premalo brigajo za Slovence v zamejstvu in sploh premalo dokazujejo slovensko narodno zavest.

»Naš tednik« citira med drugim tele njegove besede: »In danes res ne vidim druge, bolj zanesljive poti za mladega človeka, da se reši alienacije, kakor je pot, ki pelje k uresničevanju samobitnosti in k zvestobi najbolj žlahtnemu izročilu rodnega občestva.

Razume se, da mi še na misel ne pride, da bi vas vprašal, ali imate pri vas kako društvo,

ki bi mu bilo na primer ime Bazovica. Vi ste stoodstotno lojalni in že sama misel na kaj takega bi se vam zdela pregrešna. Zakaj, mislim, da mi boste pritrdili, če bom rekel, da po tolikih stoletjih nesamostojnosti ne zadostuje samo kratka doba osvobodilnega boja, da bi enkrat za zmeraj rešili vprašanje slovenstva, ne zadostuje, da se venčamo z lovoričkami preteklosti. In to lahko počenjamo toliko manj, kolikor bolj nedopustno smo v sebi ohlapni in kolikor bolj neusmiljeno je naše narodno telo obgrizeno.

Lepo je, če vas Afrika ceni in vas jutri ne bo zavrgla, kakor bo, pravi Fanon, zavrgla ošabno Evropo; a vaša prva dolžnost je, da rešite svoj ugled pred svojo vestjo in pred nami, potem šele v Afriki.

In ko govorim o taki zavesti, mislim tudi na mednarodne dogovore, ki ne bi smeli biti samo formalne rešitve za uspešen razvoj trgovine in turizma, temveč predvsem vprašanje slovenskega ponosa. Zakaj slovenski človek je v drugi svetovni vojni padel ali postal pepel v nemški peči zavoljo ljubezni do svojega rodu in zavoljo njegovih pravic; ne zato, da bi pospeševal turizem.«

NERED NA POŠTAH

Po vsej Italiji se nadaljujejo stavke in nemiri, ki jih povzročajo zlasti ekstremistične mladinske levičarske skupine (maoiisti in »kontestatorji«) in neofašisti.

Položaj na poštah je še vedno zagaten, pisma romajo le zelo počasi sem in tja, v mestih, tudi v Trstu, dostavljajo zdaj pošto le enkrat na dan (kot pred 100 leti) in pri tem se dogajajo kaj čudne stvari. Tako npr. puščajo nosači, ki nosijo vreče za pismonoše naprej v posamezne ulice, te kar v vežah, v varstvu vratarjev.

Za ponedeljek in torek je bila napovedana nova stavka poštarnih in telegrafskih nameščencev po vsej Italiji, vendar je bila spet odpovedana zaradi obljub, ki jih je dala vlada. Preklicana je bila tudi zagrožena stavka profesorjev, tako da se bodo mature v redu opravljale.

Slovenske železarne so v vedno težjem položaju, ker imajo opraviti s pretogimi carinskimi predpisi, ki jih silijo kupovati predrago in manj vredno rudo in koks z juga namesto v tujini.

Krščansko-socialne ideje so še vedno aktualne

(Nadalj. s l. str.)

ske skupine znašle takoj prvi hip med ustanovitelji protiokupatorske in protifašistične Osvobodilne fronte.

Tudi na Primorskem fašizem ni mogel iztrebiti tega gibanja, kljub temu, da je uničil marsikak sad dela J. E. Kreka in njegovih primorskih sodelavcev, in kljub temu, da je marsikaterega od teh preganjal, zapril ali poslal v internacijo. V letih boja med drugo svetovno vojno so se krščanski socialci spet znašli na bojnih pozicijah in prispevali k uspehom osvobodilnega gibanja; tudi oni so imeli svoje žrtve, tako med delavci in kmeti kot med izobraženci, kot je bil Stanko Vuk.

Ko se je po vojni obnovilo krščansko-socialno gibanje na Tržaškem in Goriškem pod vodstvom dr. E. Besednjaka, je imelo za seboj že dolgo in lepo tradicijo. Toda njegova vloga tudi danes ni izčrpana. Naloge, ki čakajo rešitve, so danes prav tako velike kot kdajkoli. V Slovenski skupnosti pomeni SKSZ glas treznosti, pomirjevanja, taktičnosti, narodne budnosti in socialne zavesti, glas, ki se je vedno zavzemal za slovo v obrambi koristi našega ljudstva v nacional-

nem in socialnem pogledu, obenem pa za čim tesnejšo povezavo z matičnim narodom, kljub vsem mejam in umetnim ideološkim pregradam. Krščansko-socialno gibanje se je vedno borilo, tudi na naših tleh, proti vsakemu monopoliziranju narodnega predstavnitva, proti vsakršnemu političnemu ekskluzivizmu in totalitarizmu, fanatizmu in strankarskemu egoizmu, vedno je opozarjalo, da so realizem, poštenost v javnih zadevah, močna narodna in socialna zavest ter osebna kvaliteta predpogoj vsakega našega političnega delovanja. V tem duhu bomo morali poživiti in razširiti delovanje naše krščansko-socialne skupine, da bo zajelo čim širšo maso naših ljudi med delavci in kmeti ter izobraženci, zlasti pa med mladino, katero smo preveč zanemarili, ker smo bili premalo prisotni med njo in smo se preveč ukvarjali z drobnjarskim in organizacijskim političnim delom.

Krščansko-socialne ideje so danes v okviru našega slovenskega občestva na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji, ki je ne smemo nikoli izgubiti izpred oči, kadar govorimo o naši manjšini v Italiji, še vedno aktualne in terjajo, da postanejo dejstva.

Spominska proslava v Rižarni

Dne 21. t. m. bo poteklo 25 let, odkar so nacisti začeli v tržaški Rižarni sežigati trupla političnih preganjencev. Kot je znano, je bila Rižarna edini krematorij, ki je »deloval« zunaj nemške nacistične države. Zato je Vsedržavno združenje bivših deportirancev v nacističnih taboriščih sklenilo počastiti spomin vseh žrtev v Rižarni s posebno proslavo.

V četrtek, 19. t. m., so odprli v »Domu« v škodnju posebno razstavo o vseh nacističnih koncentracijskih taboriščih. V soboto, 21. t. m., bo v Rižarni ob 21. uri maša zadušnica, ki jo bodo darovali trije duhovniki, bivši deportiranci v taborišču Dachau. V nedeljo pa bo ob 10. uri svečana spominska proslava v Rižarni s priložnostnimi govori bivših deportirancev. Ti pa se bodo popoldne srečali v Sv. Križu, kjer se bodo prijateljsko pogovorili o svojih problemih in gotovo obujali spomine na hude dni, ki so jih preživeli med zadnjo vojno.

25 let je minilo, odkar so se končale nacistične okrutnosti v Rižarni. Ob tej priliki se Slovenska skupnost spominja žrtev, preživelih deportirancev in svojcev padlih. Ni zgolj naključje, da so prav v Trstu, kot edinem kraju v Italiji, nacisti postavili krematorije. V tržaški Ri-

žarni se je končala trnjeva pot številnih slovenskih, hrvaških in italijanskih mučencev. Njihova žrtev pa ni bila zaman, saj so nam priborili svobodnejše življenje. Na nas pa je naloga, da izpolnimo ideale, za katere so žrtvovali najboljše, kar so imeli, svoja življenja. Ti ideali in zahteve po pravicah niso še popolnoma uresničeni. Spomin na padle pa nas mora voditi v boju za naše narodne in socialne pravice.

NOVI ŠTEVILKI »MOSTA« IN »ZALIVA« PRED IZIDOM

V najkrajšem času bo izšla nova številka revije »Most«. Te dni bo izšla tudi nova številka revije »Zaliv«.

Kot smo zvedeli, so prodali v Tržaški knjigarni doslej 20 izvodov nove slovenske revije »Prostor in čas«. Tam je dobiti tudi druge slovenske revije: »Sodobnost«, »Problemi«, »Teorija in praksa« (letos je izšlo doslej 5 števil), »Srečanja«, »Kaplje«, »Idrijski razgledi« itd. Vendar pa žal v Trstu še vedno ni v prodaji zanimiva mariborska revija »Dialogi«.

Novice po svetu

Izraelci in Arabci se še naprej obstreljujejo. Med Arabci samimi pa je nastal spor zaradi razstrelitve naftovoda, ki pelje skozi po Judih zasedeno ozemlje, ker je povzročilo to večjo škodo Arabcem kot Judom.

Slovenski zgodovinarji so imeli zborovanje v Kranju, na katerem so razpravljali o naselitvi Slovencev in o etnogenezi slovenskega naroda, kar vzbuja zadnje čase tudi zanimanje tujih znanstvenikov, kot so omenjali.

V Zahodni Nemčiji so nacisti vedno živahnejši. Te dni so preprečili predavanje izraelskemu veleposlaniku na univerzi v Frankfurtu. Nacisti odločno drže z Arabci, saj je znano, da sodeluje z vladami arabskih držav precej nacističnih zločincev, zlasti v boju proti Judom.

Debata v italijanskem parlamentu o razpoki se vse predolgo vleče, toži italijanski tisk.

Iz Trsta

TEČAJ ZA POPRAVNE IZPITE

V tečaj za popravne izpite vpisujemo vsak delavnik od 8. do 12. ure v pisarno Slovenskega dijaškega doma v Trstu, ul. Ginnastica 72 ali Campo S. Luigi 11 (avtobusa št. 26 in 26).

Vpisovanje se zaključuje 30. junija.

Odrezanost Rusov od evropskega življenja

V Trstu lahko vidimo te dni ljudi vseh mogočih narodnosti oziroma barve kože, od črncev do Japoncev, Turkov, Francozov in Švedov. Na naših ulicah niso več nikaka redkost avtomobili z registrskimi tablicami v arabščini ali hebrejščini. Tudi avtomobili s češkoslovaškimi, madžarskimi ali bolgarskimi tablicami ne vzbujajo več nikakega začudenja. Celo Indijci s tesnimi belimi hlačami in Indijke v svojih eksotičnih rožnatih, lepih, a nepraktičnih sarijah in z dolgimi črnimi kitami so zdaj že normalen pojav na tržaških ulicah, vsak dan jih lahko srečamo. Nihče več se ne ozira za njimi. Toda

(Nadalj. na 7. strani)

Na XXI. TRŽAŠKEM VELESEJMU

OD 15 DO 29. JUNIJA

IN SICER V

jugoslovanskem paviljonu

(PALAČA NARODOV)

RAZSTAVLJA

tržaška knjigarna

KNJIGE VSEH SLOVENSkih
IN NEKATERIH DRUGIH
JUGOSLOVANSKIH ZALOŽB

SPREJEMAMO NAROČILA
ZA VSE RAZSTAVLJENE KNJIGE

Na svidenje na sejmu!

OBISK V DACHAUU

III.

Ko stopam po teh svetih tleh, kjer je vsak milimeter poskropljen s človeško krvjo, (tudi z našo krvjo), in gledam katoliško kapelo »smrtne groze«, postavljeno leta 1960, izraelski spominski prostor iz 1965 in evangeličansko spominsko cerkev iz istega leta in vidim povsod trnjeve slavo ovenčane krone, se vprašujem: Zakaj vse to. Še bolj pa: Čemu služi vse to?

In če pomislim, da ni obstajal en sam Dachau in da se ni zaključil s koncem vojne, da obstaja žal še mnogo podobnih koncentracijskih taborišč še danes po raznih delih sveta, me stiska groza in sredi tega pomladnega sonca na sinjem nebu med dachauskim taboriščem, ko ni videti drugega kot zidove, barake in nebo, čutim, kot da se še vedno dviga črni dim iznad krematorija in hoče zagrniti zlato sonce na sinjem nebu.

Vendar je življenje močnejše od smrti in uničenja, življenje, ki se poraja iz človeške solidarnosti v trpljenju.

A nič se ne poraja samo od sebe, avtomatično. Mi vsi, priče preteklih in še obstoječih grozot, se moramo zavestno boriti proti zlu in ga nenehno zaježevati. Kajti, kdor se zla ne zaveda, se ne bori proti zlu, je obsojen, da mu podleže, kot pravi modri Santayama, kakor stoji zapisano v muzeju Dachaua. Zato se bo Dachau kot simbol vseh koncentracijskih taborišč preteklo-

sti in sedanjosti osmisli le takrat, kadar bo do njega s svetim spoštovanjem poromal vsak človek, zlasti pa vsa mladina, tudi naša, da si nabere ob njem moči za človeškost, za svobodo, za mir in spravo med poedinci in narodi.

Danes so med obiskovalci Srbi iz Beograda, Francozi, nekaj Amerikancev, ki pridno vse fotografirajo, in par Nemcev.

Morda se mi je nakazal odgovor, zakaj je bilo potrebno toliko trpljenje, ko sem proti večeru istega dne sedela v kavarni novega modernega, 30 m visokega televizijskega stolpa, ki se dviga nad »olimpijskim« predelom Münchena, kjer se bodo odigravale olimpijske igre. Od tod je edinstven razgled na mesto in na vso okolico, tja do Dachaua. Ko stopiš in sedeš ob razglednem oknu, imaš občutek, da se mesto pod teboj vrti. Dejansko se pa vrti stolp, tako da se v teku ene ure zavrti in dobiš celoten pogled na mesto in pokrajino. To je zanimiva optična prevara in hkrati samoprevara. Zdi se nam (in hoteli bi), da se svet vrti okoli nas, a se dejansko mi okoli sveta; zaključek naše poti se povrne v izhodišče; cilji razodevajo motive in nagibe.

Podobno so se varali nacisti in se varajo vsi tisti, ki pripravljajo drugim zlo — a ga dejansko le sebi, — pa čeprav ga zakrinkajo za lepo donečimi gesli kot: »delo osvobajajo« ali »svoboda, enakost, bratstvo« ali sličnimi. Tragika je

pač v tem, da se največje zlo more skriti za najlepše pročelje.

Zato mora biti človeštvo zelo budno ob vsaki novi »ideologiji« in ob vsakem novem »mesiju«, ki oznanja in prinaša »novi red«. Sicer je zgodovina dovolj zgovorna in prepričljiva učiteljica, a se zdi, da se od nje bore malo naučimo. Zakaj? Morda zato, ker smo neučakani in kratkovidni in menimo, da dosežemo zase dobro, če prizadenemo drugemu zlo. A resnica je prav obratna: zlo, ki ga prizadenemo drugim, se nujno slej ali prej obrne v zlo nam samim.

Propad nacizma in njegovih voditeljev nam že iz polpretekle zgodovine to dokazuje. To je gotovo dosledna pravičnost zgodovine. Toda zakaj toliko »nedolžnih« žrtev, da so krivci končno kaznovani? A vprašanje je, kdo so krivci? Mar nismo vsi sokrivci, ker nismo prepoznali zla ob koreninah in ga nismo znali preprečiti; ne včeraj, ne danes in niti, če ostanemo taki kot smo, ga ne bomo znali preprečiti jutri! Izkoreniniti zlo pri koreninah, preprečiti njegovo rast. Onemogočiti nove Dachau: to je vprašanje! To je klic Dachaua.

Take misli mi krožijo po glavi, ko gledam s stolpa v smeri Dachaua. A stolp se vrti dalje in na jugovzhodu ugledam cerkev sv. Klare in slišim jutranji dialog o »svobodi otrok božjih«. Ja, v svobodi živeti, v svobodi dojeti, da bom delal dobro sam sebi le, če ne bom škodil bližnjiku; delati dobro iz svobode, iz najglobljega prepričanja. Živeti iz svobode in za svobodo, za dobro tvoje in s tem moje... To, se mi zdi, je odgovor. (Konec)

Tržaškega

Diskusija o tržaškem občinskem regulacijskem načrtu

Casnikar Slavko Štoka je prejšnjo sredo v krožku za družbene in politične vede »P. Tomažič« predaval o vprašanju urbanistične ureditve tržaške občine. Štoka je orisal polemike, ki so nastale v zvezi z regulacijskim načrtom, o njegovem nastanku, o sedanjem položaju, ki je nastal po pripombah in popravkih deželne urbanistične odbora. Predavatelj je posebno obrazložil ugotovitve deželne uprave. Prvotni regulacijski načrt je namreč določal zelo obširna gradbena področja, ki bi omogočala, da bi se število prebivalcev v tržaški občini povečalo od 272.000 na 532.000. Na kraški planoti naj bi število ljudi od današnjih 8.268 naraslo na 104.000 v prihodnosti. Deželna uprava je s svojimi popravki utesnila obseg gradbenih področij v mestu in spodnji ter zgodnji okolici, tako da bo naseljena zmogljivost znašala skupno 360.000 prebivalcev. Predavatelj je omenil nevarnost, da bi z izvršnim regulacijskim načrtom popolnoma odpravili strnjenost slovenskih vasi na tržaški planoti in da bi velik del slovenske zemlje prešel v roke drugih lastnikov, ki bi verjetno v večini prišli iz notranjosti države. Ravno na to plat medalje je hotel opozoriti Štoka, poudarjajoč dejstvo, da je zemlja največ vredna, dokler jo kdo ima.

V diskusiji je D. Kodrič ugotovil, da je na drugi strani gospodarsko stanje Trsta slabo, v odkritem nasprotju s prognozami izvršnega regulacijskega načrta tržaške občine. Za njim je odvetnik B. Agneletto sicer poudaril koristnost diskusije in možnosti, da vsakdo pove svoje mnenje, kako bi se dalo interese Slovencev vsestransko zaščititi, pri tem pa govoril samo o okrnjenih pravicah lastnikov zemljišč, ki bi jih omejitve prizadele, kar pa ne bi preprečilo, da bi zemlja šla v roke, in to poceni, kapitalističnih družb. Dr. Agneletto je proti vinkulacijam zemlje, ker ni zakona, ki bi prepovedoval prodajo zemlje. Zato predstavljajo zanj omejitve, ki jih je vnesla deželna uprava, večjo nevarnost za slovensko zemljo.

V skladu z logiko dr. Agneletta, bi tudi tisti slovenski šolniki, ki dajejo svoje otroke v italijanske šole, ne bili vredni graje, ker pač ni nobenega zakona, ki to prepoveduje. Saj tudi ni nobenega zakona, ki bi preprečeval narodno odpadništvo ali pa pijančevanje itd. Vsak človek skuša mimo norm civilnega zakonika slediti neki nadosebni resnici, moralnim zakonom, ki si jih ustvarja katerakoli skupnost, ki hoče veljati za tako.

Dolinski župan Lovriha je zavrnil trditve dr. Agneletta, da kmetijstvo na Krasu in pri nas nasploh nima nobene možnosti razvoja. Omenil je primere delavcev, ki so zapustili delovno mesto v tovarni in se lotili kmetijstva, ki jim daje večji dohodek kot tovarna.

Prof. Samo Pahor je pritrdil izvajanjem dr. Agneletta, da Trst nima pogojev za gospodarski napredek in da kmetijstvo zaradi razdrobljenosti nima dosti možnosti razvoja, zastí živinoreja, ki brez ustreznih novih organizacijskih oblik nima pogojev za razvoj. Prof. Pahor je nadalje trdil, da se

je težko protiviti razvoju, da pa bi bilo treba za ohranitev Slovencev v naši okolici najti ustrezne oblike, ki bi zagotovile narodni obstoj tudi v primeru večje naselitve prebivalstva drugega jezika na Krasu.

Dr. Vremec je k temu opozoril, da takih rešitev ni, da so dovolj zgovorne posledice asimilacije v predmestjih Trsta, nadalje je omenil čedne zasluzke, do katerih pridejo tisti delavci, ki se postransko ukvarjajo s kmetijstvom in da je takih delavcev dosti. Toliko bolj bi morali v času gospodarske krize in neveselih perspektiv za bodočnost paziti, da te ljudi socialno zavarujemo. To pa se da doseči, če tako poklicne kmete kot tiste, ki se ukvarjajo s kmetijstvom postransko, pri njihovi dejavnosti podpremo in pravilno usmerjamo. Omenil je, da za uspešno razvijanje cvetličarstva, vrtnarstva in vinogradništva, ki omogočajo intenzivno obdelovanje, ni treba imeti posebno velikih posestev. Spomnil je na državne in deželne prispevke za razvoj kmetijstva, pa tudi na prispevke za turistično in obrtniško dejavnost. Prav nevarnost, da nekateri delavci izgubijo svoje delovno mesto (glej primer ladjedelnice Sv. Marka) nam bi morala narekovati, da ohranimo kmetijsko dejavnost in se poslužujemo v večji meri prispevkov za razvoj kmetijstva, turizma itd.

Razpravo je zaključil predavatelj, ki se je pridružil ugotovitvi nekaterih diskusij, da so norme za gradnjo na področjih s 100.000 kv. m. škodljive, ker bi jih lahko uresničile le velike družbe. Zato je dal predlog, naj bi o tem seznanili vse slovenske občinske svetovalce, ki naj bi poskrbeli, da se to določilo primerno spremeni.

Razstava E. Murtića odpira turistično sezono

V Sesljanu so v soboto, 14. t. m., uradno odprli letošnjo turistično sezono. Predsednik avtonomne turistične ustanove Lenarduzzi je ob tej priložnosti obširno govoril o razvoju tujskega prometa v lanskem letu in v prvi polovici letošnjega leta. Ugotovil je, da na splošno sezona ni bila slaba, čeprav so nanjo negativno vplivali mednarodni dogodki kot na primer zasedba Češkoslovaške, položaj na Srednjem vzhodu itd. Med gosti so na prvem mestu še vedno Nemci, katerim sedijo Avstrijci, na tretjem mestu pa so jugoslovanski turisti. O teh je predsednik dejal, da se dalj časa ustavljajo v sesljskih gostiščih in da zahajajo v boljše hotele kot pred leti, kar pomeni, da se je v njihovi domovini povečal življenjski standard.

Predsednik je nato omenil vrsto javnih del, ki bi jih morali izvesti za okrepitev tujskega prometa, pri čemer je omenil zlasti nekatere ceste, ureditev devinskega pristana, zboljšanje gostišč in postrežbe ter tudi zmernost pri cenah. Na koncu je omenil še vprašanje igralnice, o kateri je dejal, da bi se morala vsekakor zgraditi in ustanoviti v Sesljanu, če bodo pristojna oblastva izdala ustrezno dovoljenje. To je nam-

Slivno:

MAŠNIŠKI JUBILEJ

Po 25 letih dušnega pastirstva po raznih župnijah v jugoslovanskem delu goriške nadškofije, danes apostolske administrature Slovenskega Primorja, se je naš rojak, župnik Albert Metlikovec v nedeljo 15. t. m., vrnil v slivensko cerkvico, kjer je daroval svojo srebrno mašo. Prav v tej cerkvi je leta 1944, sredi najhujšega vojnega gorja, stopil kot novomašnik prvič pred oltar. Župnik Viktorin Stanič, ki mu je govoril tudi pred 25 leti, je imel priložnostno premišljevanje, med katerim se je spomnil hudih vojnih časov, ko je jubilarant pel novo mašo ob odsotnosti očeta in bratov, ki jih je okupator odpeljal na prisilno delo daleč od rojstnega kraja.

Pred cerkvijo so domačini postavili krasen slavalok, ob prihodu pa je slivenska deklica pozdravila jubilaranta z ljubkim nagovorom, medtem ko je zbor »Fantje izpod Grmade« zapel pozdravno pesem. Tudi med mašno daritvijo je ubrano prepeval cerkveni zbor.

Jubilarantu, ki je danes župnik v Ajdovščini, za obletnico iskreno čestitamo in mu želimo obilo uspeha in božjega blagoslova pri njegovem nadaljnjem delu.

SLOVENSKA PROSVETA

priredi

v nedeljo 22. junija 1969, ob 17,30
na Repentabru

XXII. SLOVENSKI TABOR

ob stoletnici taborov in čitalnic

Sodelujejo: pevski zbori s Tržaškega, Goriškega in Kanalske doline

glasbeni ansambel »Jana« iz Števerjana

Slovenski oder z Ogrinčeve veseloigro

»Kje je meja?«

Deloval bo bife.

V primeru, da bi v prvih popoldanskih urah deževalo, bo celotna prireditev v novem domu pri Sv. Ivanu. Začetek prav tako ob 17,30.

reč izjavil v zvezi s prizadevanji, naj bi igralnico ustanovili v Lignanu.

Predsednik je nato predstavil udeležencem hrvaškega slikarja Eda Murtića, čigar dela so prvič razstavljena v prostorih sesljske avtonomne ustanove za tujski promet. S to razstavo se tudi začne vrsta kulturnih manifestacij v okviru letošnje sezone v Sesljanu in Devinu.

VINSKA RAZSTAVA V NABREŽINI

V petek, 20. t. m., bodo ob 18,30 na trgu v Nabrežini odprli že tradicionalno vinsko razstavo, na kateri bo sodelovalo kakih 20 vinogradnikov iz devinsko-nabrežinske občine.

Prireditelji so ob tej priložnosti pripravili pester spored prireditev, kot so koncerti godb na pihala, tombola, športna tekmovanja itd. Razstava bo trajala tri dni in se bo zaključila v nedeljo zvečer.

V soboto, 14. t. m., so odprli vinsko razstavo v Zgoniku. Če sodimo po številu obiskovalcev, moramo reči, da je razstava dobro uspela. Tudi tu je bilo več priložnostnih prireditev, tako da so obiskovalci lahko preživeli nekaj prijetnih uric v lepi kraški naravi.

Števerjan

OBČINSKE ZADEVE — PRIDELKI —
PROSVETA

V naši občini bodo glavna javna dela v kratkem končana. Čakamo še, da se dajo na dražbo še dela za asfaltiranje preostalih cest in za javno razsvetljavo. Za kritje stroškov pri cesti Bukovlje - Grojna bo občina najela posojilo 9 milijonov lir, za katero jamči deželna uprava. Za ureditev javne razsvetljave bo občina najela 10 milijonov lir pri goriški Hranilnici z jamstvom dežele. Pri tej točki pa še ni vse razčiščeno, ker je postavil deželni nadzorni odbor neke pomisleke in bo treba o zadevi še razpravljati. V kratkem bo začel zidati Zavod za gradnjo ljudskih hiš novo poslopje z desetimi stanovanji v Dragi blizu Dvora.

Izvršil se je tudi natečaj za dve mesti občinskih uradnikov. Uspela sta oba dosežanja nastavljenca.

S prvimi letošnjimi pridelki nismo preveč zadovoljni. Naš prvi pridelek češenj se ni kaj obnesel. Skoro vsakdanji popoldanski dež nagaja tudi v vinogradih, ker ovira prepotrebno škropljenje trt. Pri marsikateri kmetiji manjka tudi potrebnih delovnih moči. Poljski delavci od drugod so pa silno dragi.

Katoliško prosvetno društvo »Sedej« prav pridno deluje kljub poletni sezoni. Mladi člani orkestra »Jana« bodo nastopili prihodnjo nedeljo na prireditvi na Repentabru. V soboto bo igral dramski odsek v Doberdobu na prostem. Preko poletja pa ima društvo v načrtu več družabnih izletov z nastopi.

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze

V nedeljo, 15. t. m., se je zbralo na 18. redni občni zbor SPZ v dvorani »pri Pajku« (ali nekdanja »Mladika«) okrog sto članov, ki so zastopali 29 društev, včlanjenih v SPZ. Povabljeni so bili tudi nekateri prosvetni zastopniki iz Slovenije in Celovca.

Osrednje poročilo je podal dosednji predsednik zveze dr. Hlavaty. Iz njegovega poročila posnemamo, da ima zveza včlanjenih 32 prosvetnih društev s 17 pevskimi zbori. Med vključene organizacije se prištevajo tudi planinska društva in Slovensko gledališče. Predsednik Hlavaty je dejal, da je bila dejavnost zveze v lanskem letu zadovoljiva, a je še mnogo nerešenih problemov in neizpolnjenih nalog. Poudaril je nestranski in izključno narodnoobrambni značaj zveze. V odnosih do drugih prosvetnih organizacij pri nas je dejal, da nam skupni interesi, »česaravno so svetovnonazorsko drugače usmerjene, narekujejo medsebojne strpne odnose in celo sodelovanje, kjer so za to podani pogoji«. Na koncu je še poudaril, da je SPZ poleg slovenske šole, tiska in gledališča najvažnejša narodnoobrambna ustanova, in je pozval zlasti izobražence, naj v večji meri sodelujejo pri prosvetnem in izobraževalnem delu našega ljudstva.

Tajnik SPZ Edvin Švab je podal nato svoje poročilo in je v uvodu pojasnil, da ni bilo bistvenih sprememb v organizacijski strukturi zveze in da so redno potekala po-

svetovanja društev, katerih je bilo štirinajst. Zvezni odbor pa da se ni niti enkrat polnoštevilno sestel. Poudaril je laični in napredni značaj zveze, ki da je »prav zaradi svojih narodnoobrambnih lastnosti tudi politična«. Nekaterim poslušavcem ni bila prav jasna ta pojasnitev v primeri s Hlavatyjevo oznako o »nestranskem in izključno narodnem značaju« zveze.

Tajnik Švab je načel tudi vprašanje o vključitvi Slovenske prosvetne zveze v italijansko »Associazione Ricreativa Culturale Italiana«. O tej zadevi se je pred občnim zborom dosti govorilo. Nekatera včlanjena društva so odklonila ta pristop, ker moramo svojo narodno kulturno samostojnost predvsem sami braniti. V sklopu z italijansko kulturno organizacijo bi pa slovensko kulturno samostojnost le stežka razvijali. Na koncu je pa tajnik Švab — tudi spričo jasnih ugovorov na občnem zboru — dejal, da je treba zadevo resno premisliti, »kajti vsak prenačljiven korak bo nam samim v škodo«.

Glede odnosov do sorodnih prosvetnih organizacij je Švab izrazil svojo misel, da »smo za medsebojno spoštovanje, upoštevanje in sodelovanje v primerih, ko je za to dana možnost in potreba, toda ne za ceno odpovedi lastnih opredelitev«.

O bistvenih vprašanjih prosvetnih prižadevanj v zamejstvu niso bila mnenja popolnoma soglasna. Vskladiti jih bo moral novi odbor, ki mu zopet predseduje dr. Hlavaty. V njem sede sorazmerno tudi goriški člani, manj pa jih je tokrat izvoljenih iz Beneške Slovenije.

DRUŽINSKI IZLET

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo v nedeljo, 29. junija, družinski izlet z avtobusom v Trzič in na Ljubelj. Izletniki se bodo peljali na Gorenjsko preko Ljubljane, nato skozi Kranj in Trzič na Ljubelj. Cena vožnje za člane znaša 1800 lir. Za hrano skrbi vsak zase. Za mejni prehod je treba imeti veljavno prepustnico ali veljavni potni list.

Odhod iz Gorice bo ob 5. uri s Travnika. Vpisovanje traja pri odborniku Košuti, ul. Hermetis, do 24. junija.

Spominska slovesnost

Kot je bilo napovedano, je Klub starih goriških študentov priredil v nedeljo, 15. t. m., spominsko slavo na čast skladatelju Ivanu Laharnarju na Sentviški gori. Kljub slabemu vremenu se je zbralo po popoldanski maši dosti ljudstva pred slavljenčevo rojstno hišo, kjer je vzdana tudi spominska plošča, ki jo je prevzel v varstvo skladatelj sin Franc. Navzoč je bil tudi drugi sin Anton, državni pravdnik v Ljubljani, s hčer-kama.

Klubov vodja, Fran Gorkič, starešina s svojimi osmimi križi, a še mladenič po srcu in besedi, je začel slavnost s primernim nagovorom in pozdravi domačinom, gostom in oblastvenim zastopnikom. Pesnik Zorzut je recitiral svojo spominsko pesem, pol resno pol zabavno, da se množica ni niti zavedla, da padajo debelejšje kapljice. Pozdrave in besedo o Laharnarju je izrekel prof. Bednarik v imenu »starih študentov« iz stare Gorice. V osrednjem govoru je profesor Maks Pirnik iz Tolmina podal izklesano podobo skladatelja in kulturnega ustvarjalca Laharnarja. Pozdrave je prinesel tudi urednik idrijskih »Kapelj«, prof. Tomaž Pavšič. Vmes so nastopali domači pevci in pevke pod vodstvom pekovodje Kosmača, ki so na koncu prvič zapeli Laharnarjevo skladbo še na podlagi njegovega rokopisa. Ubrano, a za odprti prostor nekoliko pretiho je pel komorni zbor tolminskih učiteljskih. Ljubek je bil tudi nastop domačih šolarjev s pesmicami in recitacijami. Na koncu je zopet stopil na tribuno Ludvik Zorzut, ki je v improviziranih in šaljivih verzih povzel vso

slovesnost in povabil goste v prijateljsko družbo, slavljenču v spomin, vsem pa v boderilo in veselje.

☆

Za nedeljo, 29. junija, ob deveti uri vabi Klub na običajni družabni sestanek, ki bo v Solkanu, v hotelu Sabotinu. Povabljeni so vsi klubovi člani in prijatelji, da se zberejo pri tovariškem pomenku, tudi v družbi svojih žena in drugih znancev.

Delavska stavka v Stražicah

V ponedeljek so začeli stavkati v tovarnah SAFOG in »San Giorgio« v Stražicah vsi delavci in uradniki. Vse tri sindikalne organizacije so navedle v posebni okrožnici razloge, ki silijo uslužbenca v stavko. Predvsem gre za neurejene plače in sindikalne pravice, še bolj pa zaradi nevarnosti, da se bo polagoma ukinilo podjetje »San Giorgio«, ki izdeluje v prvi vrsti statve za velike predilnice. Domači in svetovni trg je menda nasičen z izdelki teh vrst strojev. Grozi torej brezposelnost tristo delavskim družinam. Livarne »Safog« tudi nameravajo začeti odpuščati z dela.

Po drugi strani pa tovarniška vodstva izjavljajo, da je delavska stavka preuranjena, ker so za obe tovarni prišla nova naročila in bo »Safog« investirati nad eno milijardo lir za modernizacijo obrata, da bo lahko konkuriral na mednarodnem trgu. Premeščanje delavcev iz ene tovarne v drugo pa

da je samo prehodnega značaja. Delavstvo seveda takim neprijemljivim obljubam ne verjame in nadaljuje s stavko, ki poteka popolnoma mirno. Za red skrbi stavkovni odbor, ki je prepovedal donašati stavkajočim vsakršno alkoholno pijačo. Stavkajoče so obiskali v zasadenih tovarnah zastopniki raznih političnih struj in so jim izrazili solidarnost ter jim prinesli tudi podpore v hranilih in v denarju. Med temi je bil tudi demokrščanski prvak Cocianni, ki je prinesel osebno podporo, ter zastopniki Slovenske kulturno gospodarske zveze.

O stavki je razpravljala tudi goriški občinski svet in deželni odbor. Oba sta izrazila potrebo, da se mora nujno posredovati pri vladi, da se obe podjetji, pri katerih je soudeležena tudi država, ohranita pri polni dejavnosti tudi zato, da se z njih zaprtjem ne oškoduje že itak šibko gospodarstvo goriške pokrajine.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Gostožanje ljubljanske Drame

V soboto, 14. junija je gostovalo v tržaškem Teatru stabile Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane z Aishilovo dramo »Oresteja«. S tem je ljubljansko gledališče vrnilo gostovanje italijanskim igravcem, ki so bili pred nedavnim gostje v slovenskem prestolnem mestu. Na tiskovni konferenci, ki je bila dan pred prestavo, je predsednik italijanskega gledališča, dr. Guido Botteri pozdravil ravnatelja ljubljanske Drame, Žarka Petana, režiserja Mileta Koruna in dramaturga gledališča, dr. Botteri je govoril o pomenu takih kulturnih izmenjav s kulturnega in političnega vidika, pa tudi iz čisto človeškega, saj pomagajo taka gostovanja do medsebojnega razumevanja narodov, ki živijo v taki bližini in je prav, da se tako eni kot drugi oplajajo ob kulturnih vredcih in umetniških dosežkih. To medsebojno spoznavanje vodi do večjega medsebojnega razumevanja. Ko je dr. Botteri predstavil goste, jih je povabil, da tudi oni spregovore.

Začasni ravnatelj ljubljanske Drame, Žarko Petan je izrazil srečo slovenskih gledališnikov, da lahko končno gostujejo v Trstu. V Italiji so gostovali že dvakrat in so toliko bolj veseli zdaj, ko morejo predstaviti svoje delo v neposredni bližini.

Dramaturg je podal v kratkih besedah zgodovinski prerez skozi slovensko gledališče in omenil največje vrhove v našem dramskem slovu ter se dotaknil repertoarja našega osrednjega gledališča.

Mile Korun pa je kot režiser razložil svoje pojmovanje in zamisel te grške predstave in potem režijo kratko soočil z nekaterimi slovenskimi in inozemskimi kritikami.

Ta predstavitev je bila v splošnem v časopisu in v radiu ugodno sprejeta in je občinstvo, v velikem številu obiskalo predstavo, med njim tudi najvidnejši predstavniki krajevnega političnega in kulturnega življenja.

O predstavi sami bi mogli reči, da je bila v celoti in v podrobnostih odlično izvedena, njena odrsko gledališka izraznost je bila tako naravna, živa in zanimiva, da je z izredno silo pritegnila tudi tisti del občinstva, ki morda jezika ni razumel, in ga držala v napetem pričakovanju do konca. Predstave pa se je seveda udeležilo tudi mnogo Slovencev.

Režijska zamisel Mileta Koruna in njena realizacija je bila kot ena sama simfonija, kot ena sama enovita podoba, ki se izvije iz teme davne preteklosti in potem vzvalovi v čudežno življenje ljudi. Predstava sloni na kolektivni igri vseh

igravcev, pa tudi na igri vsakega posameznika. Režija je na edinstveni način rešila problem grškega zbora, ki ni monotono modrovanje starcev ali komentiranje dogodkov, ampak živo so doživljanje vsakega posameznika, ki se potem odraža v posameznikih in v zboru, v besedi, pesmi in koreografiji, v vsem tistem, kar razgibava dejanje vedno znova, ga aktualizira, poživlja. Tu skoraj ni vodilnih vlog, važnih in manj važnih; celotni kolektiv, vsak posameznik v njem po svoje pripoveduje eno samo veliko zgodbo. Kriki iz bolečine so morda močni, a režija jim je dala poudarek, da bi izrazila nemoč junakov, ki so ujeti v spone volje bogov, pa teh vezi ne morejo pretrgati ali se izviti iz njih. Kriki in igra ob tleh imajo svoj režijski smisel, pomen in povednost.

Če bi tedaj hoteli navesti interprete, bi morali navesti vse brez razlike, kajti vsak zase je bil solist in vsak zase vodilni igravec. A to bi nas vodilo predaleč. Izreči moramo priznanje celotnemu kolektivu slovenskih dramskih igravcev iz Ljubljane. Prinesli so nam predstavo, ki je vsa enovita in vsa dognana in to je tisto, kar jo dviga na raven evropskih gledaliških dosežkov.

Ob tem priznanju bi želeli izreči osrednji slovenski gledališki hiši samo še željo, da bi bili

kdaj gostje tudi svoje narodne manjšine. Skoro se nam zdi čudno, da je bila materialna zahteva igravcev iz osrednje Slovenije v pretekli sezoni tako visoka (če smo prav informirani), da jih Slovensko gledališče v Trstu ni moglo pokriti. Upamo, da jih bo slovensko občinstvo v prihodnji sezoni lahko pozdravilo v svoji hiši tako kot jih je spontano, pristrčno in navdušeno pozdravljalo v soboto, ko so bili drugje v gosteh.

J. P.

DVE ZANIMIVI NOVI KNJIGI

V tiskarni Graphis v Trstu je dotiskana knjiga predavanj z lanskega zborovanja slovenskih izobražencev v Dragi. Kot obetajo, bo knjiga že v kakšnem tednu v prodaji. Bo tudi ilustrirana.

V kratkem bo dotiskana tudi knjiga Borisa Pahorja »Glose«, v kateri bodo zbrani njegovi sloviti članki o slovenskem narodnem vprašanju, ki so izhajali v reviji »Zaliv«. Dodan bo izviren, še ne objavljen uvod. Tudi za to knjigo vlada seveda veliko zanimanje.

S svojimi revijami in knjigami te vrste, ki z največjo resnostjo obravnavajo sodobno slovensko problematiko tako narodnostno in politično kot socialno in kulturno, daje tržaško slovenstvo dostojen in krepak doprinos današnji slovenski kulturi in miselnosti.

Tržačani v „Srečanjih“

Uvodnik za najnovejšo, majsko številko novogoriške revije »Srečanja« je napisal Srečko Vilhar pod naslovom »Razmišljanja ob 50. obletnici ZKJ«, v katerem pa se ne dvigne nad običajno propagandno govorico in ne omeni nobenega velikega problema, ki se danes postavlja pred Zvezo jugoslovanskih komunistov, tako da ima članek bolj značaj priložnostnega govora na kaki jubilejni proslavi; morda je bil za tako priložnost tudi napisan. Sledi govor, ki ga je imel poslanec komunist Josip Tuntar v rimskem parlamentu leta 1921 o takratnih razmerah na Primorskem, zlasti v gospodarskem in socialnem pogledu. Uredništvo pripominja, da je strogo upoštevalo izvirnik in ni popravilo jezikovnih napak, vendar mi-

slimo, da bi bilo to lahko in moralo storiti, v kolikor gre samo za pravopisne napake, saj bi to ne bilo nič škodovalo vsebini, ampak bi samo napravilo branje govora bolj užitno. Tudi vsebinsko je govor tak, da se danes nikakor ne moremo strinjati z njim, saj najdemo v njem absolutno podcenjevanje narodnostnega vprašanja in trditev, da »se razlike med narodi ne dajo rešiti s puhlimi frazami, pač pa z bratstvom, da, s fuzijo plemen, čigar uresničitelj zamore biti samo proletariat. K temu cilju je vsmerjeno naše plemenito delo, katerega smo in bomo ohranili našo neomahljivo zvestobo.« Čudno je, da je uredništvo »Srečanj« smatralo za potrebno objaviti tak idejno zastareli zagovor, ki zagovarja smrt narodov in narodnih manjšin.

Zanimivejši so prispevki v rubriki »Sodobni problemi Slovencev v Italiji«, v kateri najdemo članke, ki so jih napisali Bojan Lubej, Boris Race, Drago Štoka in Dušan Hreščak. Gre za napisane govore, ki so jih imeli na dveh Primorski posvečenih večerih v Ljubljani v začetku maja. Revija obljublja, da bo v eni prihodnjih števil objavila tudi misli Stojana Spetiča kot predstavnika Italijanske komunistične partije na omenjenem zborovanju in misli Gorazda Vesela, predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ne obeta pa, da bo objavila tudi govor, ki ga je imel na tistem zborovanju pisatelj Boris Pahor kot predstavnik Slovenske levice v Trstu.

Peter Falatov piše o gradnji nameravane elektrarne na Soči pri Solkanu, Lida Bezlaj-Kravel pa o razvoju Cankarjevega pojmovanja nacionalnega problema v letih 1907 do 1913. Dr. Lavo Čermelj je objavil odlomek iz svojih spominov na leta, ki jih je preživel v Trstu; Marijan Gabrijelečič piše o srečanjih s primorskimi skladatelji, tokrat z Radom Simonitijem; Marijan Drobež pa zanimivo poroča o razmerah na Češkoslovaškem, pod naslovom »Zbogom, češkoslovaška pomlad?«. Osnovno razpoloženje na Češkem je danes tesnoba, pravi. Sandi Sitar poroča o Kahnovem (dalje na 8. strani)

Prosvetno življenje se je razživel

Uvodni članek nove, junijske številke »Mladike« je napisal Jože Peterlin, pod naslovom »Letošnja prosvetno-kulturna sezona se bliža zaključku«, v katerem piše med drugim: »Ko listamo kroniko kulturnih in prosvetnih prireditvev na Tržaškem in na Goriškem za preteklo sezono, moramo biti veseli: zdi se, da se že več let ni zbiralo toliko rojakov v velikih in majhnih dvoranh, pri predstavah in na koncertih, na predavanjih in pestrih filmskih, varietetskimi, družabnih in drugih prireditvah. Nismo v celoti izvedli programa, ki smo si ga zastavili. Slovensko gledališče še vedno ni prešlo od vseh javnih državnih ustanov obljubljene stalnosti; tudi zaradi tega v marsičem ni izpeljalo svojega načrta za to sezono do konca. Marsikje, posebnost v manjših prosvetnih društvih, niso izvedli prosvetnega programa, ki ga je čakala vas, fara, občina... Toda v celoti je bilo lepo število gledaliških predstav poklicnega gledališča, pa tudi precej dramskih nastopov nepoklicnih dramskih skupin. Resno delavnost je pokazala in za lepe koncertne prireditve je poskrbela Glasbena Matica, ki pripravlja tudi te dni vrsto zaključnih šolskih koncertnih prireditvev.« Nato našteva še razne druge uspehe letošnje kulturne sezone in naznanja, da bo v nedeljo 22. junija tradicionalni vsakoletni Slovenski tabor na Repentabru, s čimer bo letošnja kulturna sezona najlepše zaključena.

Posebno važnost ima temeljita študija »Prispevek k razpravi o regulacijskem načrtu Trsta«

— podpisal ga je avtor s psevdonimom DREV — ki podrobno razčlenjuje sedanji tržaški regulacijski načrt ter dokazuje njegovo nerealnost in škodljivost za kraško okolico, ki jo namerava popolnoma urbanizirati, proti čemur je nastopila že deželna komisija za urbanistiko. Maks Šah je napisal članek »Iz šolske kronike«, v katerem poroča o važnejših dogodkih in aktualnostih šolskega življenja. Kondor opozarja v kratkem članku na slabe zglede narodne zavednosti, ki prihajajo včasih iz matične domovine, in na slabe nasvete, ki nam jih dajejo v tem pogledu celo ugledni kulturni predstavniki od tam. F.M. pa navezuje na nedavno razkrite katastrofalne podatke o nazadovanju izobrazbe in števila akademsko izobraženih ljudi v Sloveniji, tako da je slovenski narod v nevarnosti, da bo v doglednem času padel celo pod raven Makedonije in Črne gore. Naglašata tudi nepoučenost ljudi v matični domovini o Slovencih v Italiji in Avstriji. Veliko humorja in zdrave ironije je v pismih Kobilarja in Danila Lovrečiča. Martin Jevnikar pa nadaljuje svojo razpravo »Sodobna zamejska literatura« in piše o Mirku Kunčiču.

Mojca Rant je prispevala novelo »Njeno življenje«, Marijan Breclj je prevedel odlomek iz knjige »Z barikade v dolino lakote« poljskega pisatelja Michaela Rusineka, Josip Kravos pa kramlja o svojih spominih na prijatelja. Pesmi je prispeval Slavko. Naj omenimo še dopise, ki zrcalijo v nekoliko polemični obliki tukajšnje kulturne aktualnosti, in razna drobna kulturna poročila. Številka je lepo ilustrirana.

Sodobno kmetijstvo

Kmet posestnik je dejavnik socialne trdnosti

Pred kratkim je imel zahodnonemški kmetijski minister Höcherl intervju s časnikarji in kmetijskimi strokovnjaki. Po njegovem je slej ko prej najvažnejši problem kmetijstva izenačenje dohodkov z drugimi dejavnostmi. Minister je poudaril drugačnost kmetijstva, katerega ni mogoče primerjati z industrijsko ali terciarnimi dejavnostmi. Kmetijstvo je po svoji naravi sezonsko vezana dejavnost, ki zaradi tega ne more dati enakih pogojev dela kot področja človeške dejavnosti, ki omogočajo nepretrgano dejavnost.

Kljub temu je treba najti izhod iz sedanjega stanja in doseči kar največ. Höcherl meni, da je sicer prav doseči optimalno razsežnost pri posameznih kmetijskih podjetjih, da pa je treba tako politiko spremljati z ustreznimi cenami, ki bo pač v skladu z željo po izenačenju dohodkov. V tem je Höcherl v odkritem nasprotju z nekaterimi tendencami v Evropskem skupnem trgu, ki težijo po spremembi politike cen, namreč po znižanju kmetijskih cen.

Kar se pa tiče kmetijskih posestev, je minister potrdil pravilnost tez, ki pravijo, da so posestva, v katerih je kmetijstvo postranska dejavnost, trdna ter gospodarsko upravičena, ker prinašajo lep postranski zaslužek in s tem odigravajo v socialnem oziru utrjevalno vlogo.

Slab pa je položaj na malih posestvih, kjer je kmetijstvo glavna in edina dejavnost. Tu je glede delovne sterilnosti, racionalizacije in poenostavitve proizvodnje, izobrazbe kmetov, potrebe po novih organizacijskih oblikah itd. še mnogo hudih in nerešenih problemov.

Zadovoljivo pa je stanje pri velikih kmetijskih podjetjih, ki predstavljajo s svojo specializacijo in visoko storilnostjo že prava industrijska podjetja.

Höcherl se zelo zavzema za družinsko kmečko posest. Treba jo je ohraniti in utrjevati, ker predstavlja v političnem oziru dejavnik socialne trdnosti in civilizacijske uravnovešenosti.

Politiko preustroja evropskega kmetijstva je treba po Höcherlu vskladiti s potrebo po utrjevanju in razvijanju družinskega podjetja. Zaradi tega mora politika cen za kmetijske pridelke biti takšna, ki bo omogočala izenačenje dohodkov z drugimi dejavnostmi.

Ob vsem tem se nam zdi umestno, da ponovimo tisto, kar je bilo na teh straneh napisano že večkrat, namreč, da je treba katerokoli politiko preustroja kmetijske dejavnosti voditi in graditi na posebnih razmerah, ki vladajo na določenem področju. Vprašanje velikosti kmetijskega podjetja je npr. na Tržaškem zaradi bližine velikega mesta vsaj za cvetličarstvo, vrtnarstvo in vinogradništvo postranskega pomena. Te dejavnosti dajejo že na majhnih površinah visoke dohodke. Nujno bo pa treba najti nove organizacijske oblike (zadružna skladišča, hladilnice itd.), bolj slediti tržnim razmeram, poenostaviti in istočasno dobro porazdeliti proizvodnjo čez vse leto, itd. Vse žlahtne kulture omogočajo kmetovanje na ravni družinskih podjetij. Drugačna pa bo podoba, ki ga bo dobila živinoreja, ki člove-

ka preveč veže in obremenjuje, mu ne daje možnosti do letnega oddiha, itd. Kmetje naj torej ustanovijo zadružne hleve, kjer bo ob pravilni organizaciji tudi izkupiček večji, sami pa naj se posvetijo prvenstveno žlahtnim kulturam in tako dvignejo tudi raven proizvodnje v smeri vedno večje specializacije.

Höcherl pa nas tudi opozarja na socialno vlogo, ki jo ima družinska posest. Ne more biti torej nobenega dvoma o pravilnosti teze, ki zagovarja ohranitev in utrditev približno 12.000 ljudi, ki se na Tržaškem ukvarjajo s kmetijstvom postransko, torej mimo glavne zaposlitve. Tako tem kot tistim, ki se ukvarjajo s kmetijstvom poklicno (teh je skupaj z družinskimi člani približno 3000) je torej treba zagotoviti obstoj in možnost do gospodarskega napredovanja.

—o—

Solkansko polje

SMRT — NESREČA — OBLJUBE

Pred kratkim nas je za vedno zapustil 64-letni Jožef Tronkar. Bolehal je že dalj časa in je bil dvakrat v bolnišnici. Pokojni je bil briški rojak in po poklicu spreten mizar. Vedno je izpričeval zavedno pripadnost k svojemu narodu. Stevilni sosedje smo ga spremljali na zadnji poti. Preostanim v družini izražamo naše sožalje.

Vsako leto se zgodi pri obiranju češenj kaka nesreča. Tako tudi letos. Prejšnji teden je obirala češnje na svojem posestvu v Steverjanu naša sosedka Marija Podveršič. Padla je z drevesa pet metrov globoko na tla in so jo morali brž prepeljati v bolnišnico. Kaže, da ne bo hudega, ker se je pri padcu z mokrega debela oprijemala vej, sicer bi se bila lahko tudi ubila. Vsi želimo pridni gospodinj, da bi kmalu ozdravela.

Pa še nekaj povemo, in sicer da na obljube nič več ne damo. Že v začetku lanske zime je občina obljubljala, da bo še to pomlad asfaltirala v našem okraju vse ceste, ki še niso popravljene.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Najmlajšim košarkarjem Bora odlično drugo mesto

Borovi začetniki so zasedli pomembno drugo mesto na košarkarskem turnirju za »Nagrado najmlajših«. V zadnjem srečanju so z veliko borbenostjo premagali ekipo Italsider. Res škoda, da so klonili v tekmi s Trizzinom, saj bi sicer povsem zaslužen osvojili prvo mesto. Vendar tudi drugo mesto je za te navdušene fante častno in prestižno.

Najbolj zaslužna za tako visoko uvrstitev sta A. Starc in Vukotič. Dobro sta igrala tudi Francija in Umek. Žetko pa je šele v zadnjem srečanju pokazal česa je zmožen. Omembe vreden je nastop Colje in Hareja, ostalim pa se še vidno pozna, da so začetniki. Vsi pa so vredni pohvale za veliko požrtvovalnost in rednost na treningih ter resnično ljubezen, s katero se posvečajo tej lopi športni panogi.

Zmaga Kanala na turnirju za »Kraški pokal«

Dinamični odbojniki Š.K. Kras iz Zgonika so tudi letos organizirali tradicionalni odbojarski turnir za »Kraški pokal«. Kljub veliki požrtvovalnosti tokrat žal niso imeli sreče. Namesto štirih sta namreč nastopili le dve ekipi: domači Kras in Kanal. Odsotnost ekipe PAV iz Vidma je opravičljiva in so bili organizatorji o njej obveščeni. Povsem nerazumljiva pa je odsotnost tržaškega Bora.

ODREZANOST RUSOV OD EVROPSKEGA ŽIVLJENJA

(Nadaljevanje s 3. strani)

ni se nam še primerilo, da bi bili v Trstu videli avto s sovjetsko registrsko tablico ali celo da bi bili srečali skupino sovjetskih turistov.

To dokazuje, kako so Rusi in drugi sovjetski narodi še vedno strahotno odrezani od evropskega življenja. Celo Indija je Evropi bližja kot Sovjetska zveza. Čeprav šteje sovjetska država nad 200 milijonov prebivalcev, vemo o njenem obstoju samo iz šole in iz listov in radia, ki poročajo o svetovnem političnem dogajanju. V življenju Evrope, v njenem vsakdanjem, pestrem, praktičnem življenju tistih 200 in več milijonov sovjetskih ljudi ni opaziti. Za poletno, turistično, veselo, sončno Evropo, Evropo kopališč in gora, so kot kraljestvo senc, kot pravo onostranstvo. Tu pa tam se prikaže na kakšni postaji med vagoni vlaka iz vzhodne Evrope tudi kak sovjetski vagon. Toda skoraj redno je prazen, ali če je kdo v njem, se ne prikaže pri oknu. Njegova okna prazna zijajo v vrvenje na postaji.

To si je težko razložiti. Ali je res kriv samo sovjetski režim, ki ljudem ne da potnih listov? Ali je krivo pomanjkanje tujih valut? Toda marsikdo bi se spustil na pot tudi brez njih. Ali pa so postali sovjetski ljudje tako otopeli, tako brezbrizni in tako pasivni, da jih tujina, da jih Evropa sploh več ne zanima? Nima evropsko poletno življenje z vsem svojim veselim vrvežem, nimajo Pariz, London, Švica ali italijanske in dalmatinske obale zanje nikake privlačnosti ali draži?

Kake more narod, ki je tako odrezan od sveta realistično presoja ti evropsko in svetovno dogajanje? Zid, ki deli vzhodni Berlin od Zahoda, je visok. Toda nevidni zid, ki deli Rusijo od ostale Evrope, je še mnogo višji in še bolj neprestopen. Gotovo pa je to bolj v škodo ruskemu narodu kot Zahodu.

—o—

V Moskvi se je končala svetovna konferenca komunističnih partij. Na njej so sprejeli sovjetske teze o sporu s Kitajsko, o zasedbi Češkoslovaške, o omejenih suverenosti komunističnih držav itd., vendar ne soglasno; 14 partij je izrazilo pomisleke. A do razkola ni prišlo.

Tako je bila na sporedu samo tekma med Krasom in gosti iz Kanala. Igralci Kanala so zaslužen zmagali s 3:0 (12, 7, 5). Obe ekipi sta igrali požrtvovalno in predvajali precej dobro odbojko, tako da je občinstvo lahko prišlo do zaželenega užitka.

Turnir Sokola v Nabrežini

Ob priliki vinske razstave priredi Š.D. Sokol v soboto, 21. in nedeljo 22. t. m. v Nabrežini namiznoteniški turnir. Na tej priložnosti lahko nastopijo tekmovalci treh kategorij: neuvrščeni, tretjekategorniki, mladinci in neregistrirani igralci.

Organizator turnirja je že poslal vabila vsem društvom, ki so včlanjena v namiznoteniško zvezo. Vabljeni pa so tudi vsa ostala društva, ki razpolagajo z igralci, ki še niso registrirani.

Turnir bo na društvenem sedežu Sokola v Nabrežini in se bo začel v soboto, 21. t. m. ob 15. uri.

Prijavnina za nastop znaša 150 lir.

V petek 20. t. m. pred vinsko razstavo pa bo na vaškem trgu v Nabrežini nagajevanje igralcev, ki so nastopili v občinskem delu tekmovanja mladinskih iger. V devinsko-nabrežinski občini so nastopila štiri društva, od teh rve slovenski in sicer: Sokol in Devin-Štivan.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 22. junija, 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za čembalo; 10.00 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za majmlajše; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Edoardo Anton: »Začasna prostost«. Radijska igra. 16.30 Revija orkestrrov; 17.30 Reseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 »Simon Jenko«, pripr. Marko Kravos; 18.40 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 Pod farnim zvonom v Ukvah; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 23. junija; 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Steffenov ansambel; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin - (17.35) Vaše čtivo; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »Montasio«; 18.45 Party-Tanz-Orchester; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Znane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Zora Tavčar: »Mlada Jeraševka«; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti. Oboist Drago Glob in harfistka Pavla Uršič-Petrič.

• TOREK, 24. junija; 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Harmonikar Ducci; 12.00 Pod farnim zvonom v Ukvah; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; Plošče za vas, pripravlja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni ansambel »Gerhard Seitz«; 18.45 Pourcelov orkester; 19.10 Trst v delih štirih velikih predstavnikov svetovne književnosti; 19.30 Trobentač Alpert; 19.45 Moški zbor z Repentabra, vodi Guštin; 20.00 Šport; 20.35 Rossini: »Pepelka«, opera.

• SREDA, 25. junija; 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Kitarist Batista; 12.10 Liki iz naše preteklosti; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Russov ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (5) »Musschenbroeck iznajde kondenzator (1746)«; (17.55) Ne vse, toda o vsem, rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Ljudske pesmi; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Prikljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.30) Za vašo knjižno polico; 22.25 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 26. junija; 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Pianist Intra; 12.00 Beseda in glasba; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pachiorjev ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi - (17.35) Moj prosti čas; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 Primo Levi »Versifikator«, rad. drama; 21.30 Stapletonov orkester; 22.00 Komorne skladbe; 22.15 Zabavna glasba.

• PETEK, 27. junija; 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Saksofonist Curtis; 12.10 Blagoznanstvo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri - (17.35) Rinaldo De Benedetti Pionirji elektrike (6) »Franklin iznajde strelovod (1753)«; (17.55) Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 G. Budal: Naš Kras; 19.25 Alguero orkester; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob.

• SOBOTA, 28. junija; 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.30 Bevk: »Kresna noč«; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Ob šolskega nastopa do koncerta - (17.45) Slovenski znanstveni delavci z univerze; (18.00) Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Revija zborov z Goriškega; 19.10 Družinski obzornik; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.50 Josip Tavčar: »Nepozabni večer«. Radijska kriminalka; 21.30 Vabilo na ples.

Učni uspehi v Gorici

Na Nižji srednji šoli v Gorici so izdelali sledeči dijaki:

IA
Devetak Avguštin, Devetti Karel, Fergolia Karel, Gergolet Lady, Grilj Zarko, Jarc Armand, Marušič Aleksander, Merkelj Robert, Petejan Marko, Sivec Anton, Skorjanc Stanislav.

6 dijakov ima popravne izpite, 4 so bili zavrtnjeni.

IB
Belciar Silvan, Ipavec Renato, Jarc Marko, Kožlin Aleksander, Malič Pavel, Marušič Jordan, Nanut Ksaverij, Peric Darij, Planjšček Jožef, Primožič Valentin.

4 dijaki imajo popravne izpite, 5 je bilo zavrtnjenih.

IC
Antoni Loredana, Bukovec Adrijana, Culot Mirjam, Devetak Irena, Devetak Renata, Gergolet Luiza, Klanjšček Aleksandra, Kogoj Maksimilijana, Kovic Savina, Lavrenčič Lavreta, Lavrenčič Rozana, Marušič Marina, Marvin Mirjam, Miculus Franka, Močnik Mavra, Monti Onorina, Mucci Klavdija, Petejan Ines, Roset Lilijana, Vižintin Marjeta.

3 dijaki imajo popravne izpite, 3 dijaki so bili zavrtnjeni.

ID
Figheli Angela, Gergolet Marija Kristina, Jarc Marija, Klanjšček Lilijana, Marassi Loreta, Maraga Nives, Marušič Marija, Marušič Patricija, Marussi Mariza, Ocrogli Vanda, Pellizon Ana Marija, Petejan Nadja, Socol Mavricija.

Tržačani v „Frečanjih“

(dalje s 6. strani)

osnutku za urbanistično ureditev Benetk, med aktualnostmi na koncu pa najdemo med drugim pogovora učencev na Črnem vrhu s pisateljem Francetom Bevkom in Smiljanom Rozmanom, recenzije dvajsete številke tržaške revije »Most« in pesniške zbirke Marijana Breclja »V času odmaknjena sidrišča« in razne druge zanimivosti in aktualnosti. Leposlovje zastopajo v tej številki Fulvio Tomizza z odlomkom iz romana »Materada« v prevodu Marijana Breclja, Veno Pilon, Riko Bizjak in slovaški pesnik Vojtež Mihalik (njegove pesmi je prevedel Marijan Breclj) ter Aleksij Pregarc z novelo »Zmagoslavje gospe Marije«. Omeniti je še odprto pismo Jolke Miličeve študentovskemu listu »Tribuna«.

5 dijakov ima popravne izpite, 6 dijakov je bilo zavrtnjenih.

II A
Crapiz Jurij, Fergolia Gabrijel, Figheli Gabrijel, Gergolet Viljem, Klanjšček Damijan, Kragelj Vladimir, Peric Armand, Tomšič Alojz, Cumar Lucijana, Gergolet Livijana, Marušič Elvija, Peteani Rozana, Tomšič Andrejina.

6 dijakov ima popravne izpite, 3 dijaki so bili zavrtnjeni.

II B
Cijan Bruna, Devetak Nada, Devetak Silvana, Gruden Darija, Hladnik Gracijela, Humar Klara, Komjanc Elizabeta, Kustrin Silvija, Miculus Loreta, Nanut Loredana, Pahor Marina, Paolletti Eda, Piccione Patricija, Plesničar Lidija, Renner Marta, Rustia Milena, Srebrnič Terezika, Štekar Milena.

3 dijakinje imajo popravne izpite, 2 dijakinji sta bili zavrtnjeni.

II C
Battaino Ličo, Pavletič Oskar, Bensa Elijana, Celloni Jožica, Hvalič Lavra, Korsič Iva, Marković Ana, Sirk Natalija.

10 dijakov ima popravne izpite, 5 dijakov je bilo zavrtnjenih.

Dijaki tretjega razreda so bili vsi pripuščeni k nižjemu tečajnemu izpitu razen dveh.

Sovodnje

SOLSKA PRIREDITEV

Prejšnjo nedeljo se je izkazala tudi šolska mladina iz sovodenjske občine. Solarji osnovnih šol iz Sovodenj, Gabrij in Rupe so imeli zaključno skupno šolsko prireditev. Bogata in raznovrstna razstava ročnih izdelkov je vabila starše in goste, ki so si z velikim zanimanjem ogledovali male umetnine svojih otrok.

Popoldne so se pa vsi zbrali na šolskem dvorišču k prireditvi, ki je kljub grozečemu dežju prav lepo uspela.

—0—

V Sloveniji se pojavljajo zaskrbljeni glasovi o usodi gospodarske reforme zaradi prevelikih emisij novega denarja in drugih protireformnih praks in birokratskih ukrepov.

Umrli je znani slovenski mladinski pisatelj Josip Ribičič. Njegove zanimive povesti je bralo več generacij mladih Slovencev.

V Nemčiji je napravil samomor z uspavalnimi tabletami znani poljski pisatelj M. Hlasko. Že nekaj let je živel v begunstvu.

Omejevanje rojstev in Slovenci

(Nadaljevanje s 1. strani)

porojeno iz skrivnostnih patoloških razlogov. V resnici pa vemo, da vprašanje rojstev sploh ni mogoče umetno regulirati, to je s pomočjo propagande, kajti to spada v skrivnostne zakone narave in v najbolj intimno človekovo duševno in čustveno sfero. Statistike so že dokazale, da začnejo rojstva pojemat sama po sebi, ko doseže življenjska raven določeno višino, morda tudi zaradi zmanjšane rodne sposobnosti, kot se je po drugi strani pokazalo, da se rodnost v pionirskih razmerah, ko kaka človeška skupina razpolaga z velikim prostorom in čuti pomanjkanje delovnih rok, nenormalno naraste, kot se je razodelo v Sibiriji, pri francoskih naseljencih v Kanadi, pri Burih, pri mormoncih itd.

To pomeni, da se je treba čim bolj truditi za dvig življenjske in kulturne ravni vsega svetovnega prebivalstva, nakar se bo problem rojstev in rodnosti reguliral sam po sebi. Vsekakor pa ima človeštvo še dosti časa, da reši ta problem, kajti če bi bili vsi kontinenti tako gosto poseljeni, kakor je Evropa, bi lahko živelo na zemlji okrog 9 milijard ljudi, če pa bi bili tako gosto poseljeni kot Italija, pa sko-

raj 24 milijard. Danes pa živi na svetu 3,5 milijarde ljudi, medtem ko računajo strokovnjaki, da bi mogla Zemlja prehraniti, če bi bila umno izkoriščena po današnjih možnostih, okrog 150-200 milijard ljudi.

Zato je treba smatrati v današnji histerični propagandi za tableto proti spočetju ali skrajne oblike antihumanizma in sadizma ali patološki strah pred lakoto, ki je soroden patološkemu strahu ljudi, ki se boje iti čez cesto ali stopiti na stol.

Posebno škodljiva pa je propaganda proti spočetju med Slovenci, ki so tako že maloštevilni narod in trpimo zaradi tega politično in gospodarsko, pa tudi psihološko, ker smo obsedeni od kompleksa naše maloštevilnosti, katero pojmujejo sami in katero pojmujejo tudi naši sosedi kot neke vrste manjvrednost, saj v današnjem svetu šteje v politiki in gospodarstvu ne le kvaliteta (v tem se nam ni bati primerjave in tekme z drugimi narodi), ampak še vedno tudi število.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« Trst